

NORGES HØYESTERETT

Den 29. april 2020 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Kallerud, Østensen Berglund og Steinsvik i

HR-2020-916-U, (sak nr. 19-180507SIV-HRET), sivil sak, anke over beslutning:

A (advokat Ole-Kristian Ringnes)

mot

X kommune v/Barneverntjenesten (advokat Erik Kristian Gundersen)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens beslutning om å nekte samtykke til ankebehandling i en sak om omsorgsovertakelse og fastsettelse av samvær etter barnevernloven, jf. tvisteloven § 36-10.
- (2) A er mor til B, født 00.00.2005. Mor har foreldreansvaret alene.
- (3) Fylkesnemndas traff 7. november 2016 vedtak om omsorgsovertakelse med plassering i fosterhjem. Samværet ble fastsatt til åtte ganger i året fire hver gang med mulighet for tilsyn.
- (4) Mor brakte vedtaket inn for rettslig overprøving. Øvre Romerike tingrett oppnevnte psykologspesialist Linda Støylen Holen til å foreta sakkyndig utredning i saken. Hun avga rapport 15. februar 2017, der det ble anbefalt at B ble boende i fosterhjem og at samværet med mor ble satt til fire ganger i året. Mor frafalt deretter sitt krav om rettslig overprøving for tingretten, og tingretten hevet saken.
- (5) Mor krevde i 2018 opphevelse av omsorgsovertakelsen. Fylkesnemnda traff 26. september 2018 vedtak med slik slutning.

- «1. **Begjæring om opphevelse av omsorgsovertakelsen av B født 00.00.2005 tas ikke til følge.**
2. **A gis rett til fire årlige samvær á fire timer med B. Barneverntjenesten kan sette inn tilsyn under samværene.**
3. **As rett til å ha kontakt med B per telefon og andre elektroniske hjelpemidler, begrenses slik at hun kun har rett til å motta telefonsamtaler fra B, begrenset til en gang per uke, jf. barnevernloven § 4-19. A har ikke rett til å ta kontakt med B per brev, postkort eller andre skriftlige henvendelser.»**

- (6) Mor krevde rettslig overprøving for Øvre Romerike tingrett. Tingretten oppnevnte psykolog Anne Friis som sakkyndig i saken med et begrenset mandat.
- (7) Ved Øvre Romerike tingretts dom 6. juni 2019 ble fylkesnemndas vedtak stadfestet. En av meddommerne tok dissens og stemte for opphevelse av omsorgsovertakelsen.
- (8) Mor anket til Eidsivating lagmannsrett, som ved beslutning 8. oktober 2019 ikke ga samtykke til at anken fremmes, jf. tvisteloven § 36-10.
- (9) A har anket til Høyesterett. Anken gjelder saksbehandlingen. Hun har i korte trekk anført:
- (10) Vilkårene for samtykke etter tvisteloven § 36-10 tredje ledd bokstav c er oppfylt. Lagmannsretten har ikke vurdert hennes anførsler om at tingretten fravek den sakkyndiges vurderinger og at mandatet til den nye sakkyndige var svært begrenset. Verken tingretten eller lagmannsretten har vurdert forholdet til EMK artikkel 8, og at utgangspunktet etter norsk rett og EMK er gjenforening.
- (11) *X kommune* har inngitt tilsvaer og har i korte trekk anført at lagmannsrettens begrunnelse er tilstrekkelig. Det var ingen bemerkninger fra mor om mandatet til den sakkyndige.
- (12) Ved kjennelse 5. desember 2019 besluttet forberedende dommer at saken skulle stanses i påvente av endelig avgjørelse i barnevernssakene behandlet i storkammer, HR-2020-661-S, HR-2020-662-S og HR-2020-663-S. Etter at storkammeravgjørelsene ble avsagt 27. mars 2020, fikk partene anledning til å sende inn merknader om betydningen av disse avgjørelsene for saken. Begge parter har inngitt merknader.
- (13) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at utvalgets kompetanse er begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling. Dette omfatter blant annet om de lovbestemte vilkårene for ankebehandling i lagmannsretten er oppfylt. Ved denne prøvingen har utvalget full kompetanse.
- (14) Dersom noen av ankevilkårene er oppfylt, hører spørsmålet om det skal gis anketillatelse for hele eller deler av saken under lagmannsrettens skjønn. Høyesteretts kompetanse er da begrenset til å prøve om skjønnet og den begrunnelse som eventuelt er gitt for dette, er forsvarlig, jf. blant annet HR-2017-776-A avsnitt 27 og 57. Som ledd i prøvingen av lagmannsrettens beslutning må ankeutvalget vurdere om tingrettens saksbehandling, herunder dens beslutningsgrunnlag og begrunnelse, medfører at det kan foreligge en krenkelse av retten til familieliv etter Grunnloven § 102 eller Den europeiske menneskerettskonvensjon artikkel 8 dersom tingrettens dom blir stående som endelig avgjørelse i saken, jf. HR-2020-661-S avsnitt 61.
- (15) Det fremgår av Høyesteretts avgjørelser i storkammer 27. mars 2020 at det i lys av nyere rettspraksis fra Den europeiske menneskerettsdomstol, EMD, er behov for visse justeringer i norsk barnevernpraksis. Utvalget viser her særlig til HR-2020-661-S avsnitt 112:
- «Noen av EMDs dommer har vist at beslutningsgrunnlag, avveining eller begrunnelse ikke alltid har vært tilstrekkelig. Særlig har EMD konstatert krenkelser i tilknytning til myndighetenes plikt til å arbeide for gjenforening av barn og foreldre.»**
- (16) Plikten til å arbeide for gjenforening har sammenheng med at det som utgangspunkt skal legges til grunn at det er best for barnet å bo hos sine biologiske foreldre – det biologiske

prinsipp. Dette er fremhevet av EMD i mange saker, blant annet i storkammerdom 10. september 2019 Strand Lobben med flere mot Norge, jf. også HR-2020-662-S avsnitt 51. I avsnitt 86 i HR-2020-661-S fremheves betydningen av at hensynene til familieband – både for foreldre og barn – er godt synlig i begrunnelsen fra barnevernet, fylkesnemndene og domstolene. Det heter så:

«I den enkelte sak må det komme tydelig frem at disse hensynene er vurdert, og hvilken vekt de er tillagt ved avveiningen mot forhold på barnets hånd.»

- (17) Storkammersakene som er nevnt over, gjaldt henholdsvis adopsjon og omsorgsovertakelse, med tilhørende fastsettelse av samvær. De generelle synspunktene om gjenforening gjør seg imidlertid også gjeldende i saker som reiser spørsmål om opphevelse av omsorgsovertakelse – tilbakeføring – etter barnevernloven § 4-21. Slik denne saken ligger an, er det ikke nødvendig for utvalget å gå nærmere inn på terskelen i den bestemmelsen.
- (18) Selv om tingrettens avgjørelse i saken her er grundig, er gjenforeningsaspektet i liten grad løftet frem. Dette gjelder både ved drøftelsen av tilbakeføring og ved fastsettelsen av samvær, til tross for at B har bodd mange år hos sin mor, og selv har gitt klart uttrykk for at hun ønsker å bo hos henne.
- (19) I tillegg kommer at den sakkyndige for ~~lagmannsretten~~ *tingretten** ble gitt et svært begrenset mandat, som lød slik:

«Ditt mandat vil være å sette seg inn i sakens dokumenter, og deretter ha en samtale med B, og gi henne mulighet til å gi sitt syn på saken, både knyttet til hvordan hun hadde det da hun bodde hos mor, hvordan hun har det i fosterhjemmet og hva hun ønsker fremover. Videre skal den sakkyndige ha en samtale med mor, med sikte på å få frem eventuelle endringer i hennes situasjon, og den sakkyndige skal være med på et samvær og vurdere samspillet mellom mor og B.»

- (20) Som følge av avgrensningen av mandatet ble ikke de ulike sider ved en eventuell tilbakeføring nærmere utredet.
- (21) Til tross for at det ikke er redegjort nærmere for hvorfor gjenforeningstanken er oppgitt, la tingretten ved fastsettelse av samvær til grunn at plasseringen av B ville bli langvarig, noe som innebar at det ble fastsatt et svært begrenset samvær.
- (22) Disse svakhetene ved tingrettens dom er ikke i tilstrekkelig grad behandlet i lagmannsrettens beslutning, når denne nå vurderes ut fra de kriterier som er lagt til grunn i storkammeravgjørelsene fra Høyesterett.
- (23) Ankeutvalget finner etter dette at lagmannsrettens beslutning i sin helhet bør oppheves.
- (24) Avgjørelsen er enstemmig.

S L U T N I N G

Lagmannsrettens beslutning oppheves.

Cecilie Østensen Berglund
(sign.)

Knut H. Kallerud
(sign.)

Kine Steinsvik
(sign.)

*Rettet 6. mai 2020, i medhold av tvisteloven § 19-8, første ledd.

Knut H. Kallerud
(sign.)